

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.06.2019, sp. zn. 15 Tdo 204/2019, ECLI:CZ:NS:2019:15.TDO.204.2019.1

Číslo: 49/2019

Právní věta: Trestný čin úvěrového podvodu vymezený v § 211 odst. 1 tr. zákoníku je dokonán již tím, že jeho pachatel při sjednávání úvěrové smlouvy nebo při čerpání úvěru uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí. Jestliže pachatel naplní znaky základní skutkové podstaty trestného činu úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1 tr. zákoníku v úmyslu způsobit škodu ve výši dosahující hranice škody uvedené jako okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby [viz § 211 odst. 4, odst. 5 písm. c), odst. 6 písm. a) tr. zákoníku], která je znakem kvalifikované skutkové podstaty a která však nenastane (typicky nedojde k poskytnutí úvěru), je nutno takové neúspěšné jednání posuzovat jako jeden trestný čin, a to jako pokus trestného činu úvěrového podvodu podle § 21 odst. 1, § 211 odst. 1, odst. 4 nebo odst. 5 písm. c) nebo odst. 6 písm. a) tr. zákoníku.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 26.06.2019

Spisová značka: 15 Tdo 204/2019

Číslo rozhodnutí: 49

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Pokus trestného činu, Úvěrový podvod

Předpisy: § 21 odst. 1 tr. zákoníku
§ 211 odst. 1 tr. zákoníku
§ 211 odst. 4 tr. zákoníku
§ 211 odst. 5 písm. c) tr. zákoníku
§ 211 odst. 6 písm. a) tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání, které podal nejvyšší státní zástupce ve prospěch obviněného J. Ch., zrušil usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 17. 7. 2018, sp. zn. 11 To 191/2018, současně zrušil také další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a Krajskému soudu v Hradci Králové přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Okresního soudu v Hradci Králové ze dne 25. 4. 2018, sp. zn. 1 T 36/2018, byl

obviněný J. Ch. (dále též „obviněný“) uznán vinným přečinem úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1 tr. zákoníku a zločinem úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1, odst. 5 písm. c) tr. zákoníku ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku.

2. Uvedené trestné činnosti se podle skutkových zjištění jmenovaného soudu dopustil tím, že

-„dne 14. 1. 2015 v Hradci Králové úvěrovému pracovníku společnosti R. stavební spořitelna, a. s., předložil vyplněnou a podepsanou žádost o poskytnutí úvěru u společnosti R. stavební spořitelna, a. s., na částku 700 000 Kč, kde uvedl, že je zaměstnán od července 2014 u společnosti S. na pozici ředitel servisního střediska s výší měsíčního příjmu 57 390 Kč, kdy tuto skutečnost doložil potvrzením o výši příjmů, ačkoliv v uvedené společnosti zaměstnán nebyl a deklarovaný příjem nepobíral, kdy po vyhodnocení ze strany společnosti R. stavební spořitelny, a. s., se sídlem P., mu následně nebyl úvěr poskytnut,

-dne 26. 1. 2015 v Hradci Králové úvěrovému pracovníku společnosti R. stavební spořitelna, a. s., předložil vyplněnou a podepsanou žádost o poskytnutí úvěru u společnosti R. stavební spořitelna, a. s., na částku 700 000 Kč, kde uvedl, že je zaměstnán od července 2014 u společnosti S. na pozici ředitel servisního střediska s výší měsíčního příjmu 57 390 Kč, kdy tuto skutečnost doložil potvrzením o výši příjmů, ačkoliv v uvedené společnosti zaměstnán nebyl a deklarovaný příjem nepobíral, kdy po vyhodnocení ze strany společnosti R. stavební spořitelny, a. s., se sídlem P., mu následně nebyl úvěr poskytnut,

-dne 13. 3. 2015 v Hradci Králové úvěrovému pracovníku společnosti W. – stavební spořitelna, a. s., nadiktoval nepravdivé údaje do žádosti o poskytnutí překlenovacího úvěru u společnosti W. – stavební spořitelna, a. s., na částku 500 000 Kč, kde uvedl, že je zaměstnán od roku 2011 u společnosti S. na pozici vedoucí logistiky s výší měsíčního příjmu 54 000 Kč, ačkoliv v uvedené společnosti zaměstnán nebyl a deklarovaný příjem nepobíral, kdy po vyhodnocení ze strany společnosti W. – stavební spořitelna, a. s., se sídlem P., mu následně nebyl úvěr poskytnut.“

3. Za tyto trestné činy byl podle § 211 odst. 5 tr. zákoníku odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání dvou let, jehož výkon mu byl podle § 81 odst. 1 tr. zákoníku a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu tří let.

4. Odvolání obviněného bylo usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 17. 7. 2018, sp. zn. 11 To 191/2018, podle § 256 tr. ř. zamítnuto.

II.

Dovolání

5. Proti shora citovanému usnesení Krajského soudu v Hradci Králové podal nejvyšší státní zástupce (dále též „dovolatel“) dovolání ve prospěch obviněného, v němž uplatnil dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a l) tr. ř.

6. V odůvodnění svého mimořádného opravného prostředku předeslal, že zatímco skutková zjištění soudů lze považovat za správná, nelze souhlasit s právním posouzením jednání obviněného jako dvou trestných činů. Připomněl, že soud prvního stupně odůvodnil právní kvalifikaci skutku jako přečinu úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1 tr. zákoníku a zločinu úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1, odst. 5 písm. c) tr. zákoníku ukončeného ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku mj. odkazem na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 20. 12. 2016, sp. zn. [5 Tdo 1414/2016](#), s čímž se soud druhého stupně ztotožnil a dodal, že v daném případě měl být uložen úhrnný trest podle § 43 odst. 1 tr. zákoníku, což však vzhledem k zásadě zákazu reformationis in peius a absenci odvolání

státního zástupce v neprospěch obviněného již nebylo možné v odvolacím řízení napravit.

7. Dovolatel naproti tomu vyjádřil názor, že s ohledem na popis skutku, resp. jeho dílčí útoky vymezené ve výroku rozsudku soudu prvního stupně, se jedná toliko o jeden pokračující trestný čin úvěrového podvodu, jelikož byly naplněny všechny podmínky stanovené v § 116 tr. zákoníku. K tomu blíže uvedl, že dílčí útoky byly spáchány v H. K. (souvislost místní) ve dnech 14. 1. 2015, 26. 1. 2015 a 13. 3. 2015 (souvislost časová), že v žádostech o úvěr bylo ve všech třech případech nepravdivě tvrzeno, že obviněný je zaměstnán u společnosti S (stejný způsob provedení), že úvěry byly vylákávány dvakrát u R. stavební spořitelny, a. s., a jednou u W. – stavební spořitelna, a. s., (souvislost v předmětu útoku), že z provedení dokazování vyplývá i jednotný záměr obviněného vylákáním úvěrů si obstarat finanční prostředky, přičemž dílčí útoky v souhrnu i jednotlivě naplňují skutkovou podstatu stejného trestného činu (úvěrového podvodu). Konstatoval proto, že jednání obviněného mělo být kvalifikováno jako jeden pokračující zločin úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1, odst. 5 písm. c) tr. zákoníku spáchaný ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku, neboť obviněný se v každém z dílčích útoků za použití nepravdivých údajů o svém zaměstnání snažil vylákat úvěr minimálně ve výši 500 000 Kč, který mu ale nebyl ani v jednom případě poskytnut. Podotkl, že jednání, které je jediným trestným činem, byť složeným z více dílčích útoků, nelze právně kvalifikovat jednak jako přečin v základní skutkové podstatě a jednak jako zločin sice v kvalifikované, ale téže skutkové podstatě, k čemuž uvedl, že zločin úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1, odst. 5 písm. c) tr. zákoníku obsahuje kvalifikovanou skutkovou podstatu, která je výslovně navázána na skutkovou podstatu základní. V této souvislosti dodal, že jednání obviněného naplňující základní skutkovou podstatu nebylo vedeno samostatným úmyslem pouze uvést nepravdivé údaje bez dalšího účelu a cíle, nýbrž bylo již od počátku vedeno záměrem získat úvěr v určité výši, takže uvedení nepravdivých údajů bylo v podstatě prostředkem k získání úvěru ve výši naplňující kvalifikovanou skutkovou podstatu. Dále uvedl, že pokud by jednání obviněného bylo hodnoceno jako dva trestné činy téže skutkové podstaty, kdy v jednom případě se jedná o základní a ve druhém případě o kvalifikovanou skutkovou podstatu, fakticky by byl obviněný stíhán dvakrát za totéž, neboť v případě pokusu úvěrového podvodu v kvalifikované skutkové podstatě by mu bylo opětovně dáváno za vinu jednání v rámci základní skutkové podstaty. Jinak by totiž onu kvalifikovanou skutkovou podstatu nebylo možno použít, neboť tato již v sobě obsahuje zákonné znaky skutkové podstaty základní. Nadto poznamenal, že z výroku o vině rozsudku nalézacího soudu vzhledem k užití pouze odrážek ani dostatečně nevyplývá, které jednání je dokonáním přečinem a které pokusem zločinu.

8. Následně se dovolatel zaměřil na odkaz soudů nižších stupňů na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 12. 2016, sp. zn. [5 Tdo 1414/2016](#), s tím, že ani v bodě 42. odůvodnění daného rozhodnutí není tvrzeno, že by v případě kvalifikované skutkové podstaty trestného činu úvěrového podvodu ve stadiu pokusu mělo být jednání obviněného posouzeno jako dva trestné činy. Připomněl zde vyslovený názor Nejvyššího soudu, podle něhož v případě uvedení nepravdivých údajů v žádosti o úvěr ve výši např. 100 000 Kč, který nebyl poskytnut, má být jednání obviněného kvalifikováno jako jeden trestný čin, resp. přečin úvěrového podvodu podle § 211 tr. zákoníku dílem dokonáný (v odst. 1) a dílem ve stadiu pokusu (v odst. 4) podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku, a to vzhledem k tomu, že trestný čin úvěrového podvodu je tzv. trestným činem předčasně dokonáným.

9. V souvislosti s výše citovaným rozhodnutím Nejvyššího soudu dále uvedl, že toto je do značné míry ojedinělé oproti jiným rozhodnutím, která se zabývají prakticky shodnou skutkovou otázkou, kdy bylo jednání právně kvalifikováno jako jeden trestný čin, a to jako pokus úvěrového podvodu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku k § 211 odst. 1, odst. 5 písm. c) tr. zákoníku. K tomu odkázal příkladmo na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 11. 2012, sp. zn. [7 Tdo 1083/2012](#), jakož i na rozhodnutí týkající se dalších předčasně dokonáných trestných činů (např. trestného činu loupeže), a to rozhodnutí publikovaná pod č. 2/1980 Sb. rozh. tr. a č. 15/1996-I Sb. rozh. tr., která hodnotí jednání obviněných, jimiž byly kvalifikované skutkové podstaty předčasně dokonáných trestných činů

naplněny toliko ve stadiu pokusu, jako jeden trestný čin, a to jako pokus kvalifikované skutkové podstaty (nikoliv jako čin dílem dokonáný a dílem ve stadiu pokusu), byť v základní skutkové podstatě již byly trestné činy logicky dokonány. Nad rámec toho zmínil, že rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 20. 12. 2016, sp. zn. [5 Tdo 1414/2016](#), nekoresponduje ani s komentářovou literaturou, z níž podle něho nevyplývá, že by jednání v případě kvalifikované skutkové podstaty, které dospělo toliko do stadia pokusu, bylo namíste kvalifikovat jako jednání dílem dokonané (v základní skutkové podstatě) a dílem ve stadiu pokusu (v kvalifikované skutkové podstatě).

10. V návaznosti na to uzavřel, že odvolací soud pochybil v neprospěch obviněného, když podle § 256 tr. ř. zamítl jeho odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně, ačkoliv toto odvoláním napadené rozhodnutí spočívalo na nesprávném právním posouzení skutku, což založilo existenci vady ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. s odkazem na § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Vzhledem ke skutečnosti, že rozhodnutí Nejvyššího soudu v této trestní věci může mít s ohledem na četnost páčání trestných činů úvěrového podvodu význam i pro posuzování dalších obdobných případů, je podle něj namíste, aby právní kvalifikace takových jednání byly jednotné v rámci činnosti všech orgánů činných v trestním řízení. V dané souvislosti doplnil, že jelikož je nyní dovozená mnohost trestných činů podle § 42 písm. n) tr. zákoníku obecně přitěžující okolností, k níž se přihlíží i při ukládání trestu a která měla vliv na postavení obviněného, neměl by být aplikován postup podle § 265i odst. 1 písm. f) tr. ř.

11. S ohledem na shora uvedené skutečnosti nejvyšší státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud v neveřejném zasedání, k jehož konání může přistoupit vzhledem k § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř., zrušil podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 tr. ř. usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 17. 7. 2018, sp. zn. 11 To 191/2018, jakož i všechna další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a dále Krajskému soudu v Hradci Králové podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. S projednáním věci v neveřejném zasedání souhlasil i pro případ, že by Nejvyšší soud shledal nutnost rozhodnout jiným způsobem než předpokládaným v § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř.

III.

Přípustnost dovolání

12. Nejvyšší soud o podaném dovolání rozhodoval nejprve v senátu č. 6, který usnesením ze dne 24. 1. 2019, sp. zn. [6 Tdo 1288/2018](#), podle § 20 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudech a soudcích“), postoupil věc obviněného k rozhodnutí velkému senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu (dále též „Nejvyšší soud“ nebo „velký senát“). Při svém rozhodování totiž dospěl v otázce právního posouzení skutku spočívajícího v pokusu o podvodné vylákání úvěru v takové částce, jež by znamenala způsobení škody zakládající již znak kvalifikované skutkové podstaty trestného činu úvěrového podvodu podle § 211 tr. zákoníku k právnímu názoru odlišnému od toho, který byl již vyjádřen v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 12. 2016, sp. zn. [5 Tdo 1414/2016](#).

13. V daném rozhodnutí senát č. 5 Nejvyššího soudu vyjádřil názor, že „[v] tomto případě nedošlo k uzavření úvěrové smlouvy a následnému vyplacení úvěrových prostředků a obchodní společnosti R. stavební spořitelna, a. s., tak nevznikla škoda, proto ve vztahu ke kvalifikované skutkové podstatě uvedené v odst. 4 (§ 211 tr. zákoníku) dospělo jednání hlavních pachatelů pouze do stadia pokusu. S ohledem na výše uvedené (zde byla zejména zdůrazněna podstata trestného činu úvěrového/pojistného podvodu jako trestného činu předčasně dokonáného) je proto zřejmé, že soudy obou stupňů nesprávně kvalifikovaly jednání obviněných J. V. a K. M. jako pokus přečinu úvěrového podvodu podle § 21 odst. 1 a § 211 odst. 1, 4 tr. zákoníku (...), namísto správné kvalifikace tohoto

jednání jako přečinu úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1 tr. zákoníku dílem dokonaného a dílem ve stadiu pokusu podle § 211 odst. 1, 4 tr. zákoníku.“

14. Senát č. 6 však má (ve shodě s dovolatelem) za to, že takové neúspěšné pokusy podvodného získání úvěru naopak je nutno posuzovat jako pokus trestného činu úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1 tr. zákoníku k § 211 odst. 1, odst. 4 nebo odst. 5 písm. c) nebo odst. 6 písm. a) tr. zákoníku.

15. Dříve přijatý hmotněprávní názor vyjádřený v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 12. 2016, sp. zn. [5 Tdo 1414/2016](#), o který se opírají dovoláním napadená rozhodnutí soudů nižších stupňů, ale vytvořil překážku tomu, aby senát č. 6, jemuž podle rozvrhu práce Nejvyššího soudu příslušelo o dovolání nejvyššího státního zástupce rozhodnout, ve věci vydal rozhodnutí, které by odráželo jím zastávaný právní názor stran posouzení jednání, které sice naplňuje všechny znaky základní skutkové podstaty předčasně dokonaného trestného činu, ve vztahu ke znakům kvalifikované skutkové podstaty daného trestného činu však dospěje pouze do stadia pokusu. V nastalé situaci tak přistoupil, jak výše uvedeno, k aplikaci § 20 odst. 1 zákona o soudech a soudcích a předložil věc k rozhodnutí velkému senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu, aby ten při rozdílnosti právních názorů senátů Nejvyššího soudu v dané otázce o dovolání nejvyššího státního zástupce rozhodl.

16. Nejvyšší soud, resp. velký senát jeho trestního kolegia, jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) nejprve zkoumal, zda je dovolání přípustné, zda bylo podáno včas a oprávněnou osobou a zda má všechny obsahové a formální náležitosti. Shledal, že dovolání je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř., bylo podáno osobou oprávněnou podle § 265d odst. 1 písm. a) tr. ř. ve lhůtě uvedené v § 265e odst. 1 tr. ř. a na místě určeném tímž zákonným ustanovením, přičemž splňuje obsahové a formální náležitosti podle § 265f odst. 1 tr. ř.

IV. Důvodnost dovolání

17. Protože dovolání lze podat jen z důvodů taxativně vyjádřených v § 265b tr. ř., Nejvyšší soud dále posuzoval, zda nejvyšším státním zástupcem vznesené námitky naplňují jím uplatněné dovolací důvody.

18. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Uvedenou formulací zákon vyjadřuje, že dovolání je určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva, nikoliv z hlediska procesních předpisů. Skutkový stav je při rozhodování o dovolání hodnocen v zásadě pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny, tj. zda jsou právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva. Dovolací soud musí, s výjimkou případu tzv. extrémního nesouladu, který ovšem svědčí toliko obviněnému, vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn v průběhu trestního řízení a jak je vyjádřen především ve výroku odsuzujícího rozsudku, a je povinen zjistit, zda je právní posouzení skutku v souladu s vyjádřením způsobu jednání v příslušné skutkové podstatě trestného činu s ohledem na zjištěný skutkový stav.

19. Se zřetelem k těmto východiskům přistoupil velký senát trestního kolegia Nejvyššího soudu k posouzení dovolání nejvyššího státního zástupce. Vzhledem ke skutečnosti, že charakter dovolací argumentace nezaložil podmínky pro rozhodnutí o dovolání způsobem upraveným v ustanovení § 265i odst. 1 tr. ř., tj. cestou jeho odmítnutí, Nejvyšší soud přezkoumal napadené rozhodnutí podle § 265i odst. 3 tr. ř. i řízení jemu předcházející a poté seznal, že podané dovolání je důvodné.

20. Předně je zapotřebí přisvědčit dovolateli v argumentaci, že jednání obviněného popsané v tzv.

skutkové větě výroku rozsudku soudu prvního stupně vykazuje znaky jednoho pokračujícího trestného činu ve smyslu § 116 tr. zákoníku.

21. Nejvyšší soud v dané souvislosti připomíná, že pokračováním v trestném činu se podle § 116 tr. zákoníku rozumí takové jednání, jehož jednotlivé dílčí útoky vedené jednotným záměrem naplňují, byť i v souhrnu, skutkovou podstatu stejného trestného činu, jsou spojeny stejným nebo podobným způsobem provedení a blízkou souvislostí časovou a souvislostí v předmětu útoku. Jednotlivé dílčí útoky pokračujícího trestného činu tvoří ve svém souhrnu z hlediska trestního práva hmotného jeden skutek.

22. S přihlédnutím k uvedeným východiskům lze konstatovat, že shora popsaná jednání obviněného byla od počátku vedena jednotným záměrem, a to vylákat od daných společností finanční prostředky ve výši nejméně 500 000 Kč (v prvních dvou případech 700 000 Kč). S tímto záměrem pak v případě každého dílčího útoku uváděl úvěrovým pracovníkům dotčených společností v podstatě tytéž, resp. obdobné nepravdivé údaje o svém zaměstnavateli a svých pravidelných příjmech (pouze nevýznamně se lišící v označení pracovní funkce a uváděném příjmu), což ve dvou případech doložil i fiktivní listinou prokazující jeho příjmy ze zaměstnání, pročež lze uvést, že se všechny dílčí útoky vyznačovaly téměř totožným způsobem provedení. Vzhledem k tomu, že obviněný v prvních dvou případech žádal o úvěr dokonce stejnou úvěrovou společnost (R. stavební spořitelna, a. s.) a po těchto neúspěšných žádostech zkusil podvodně vylákat úvěr ještě u jiné společnosti s tímž předmětem činnosti (W. - stavební spořitelna, a. s.), nelze mít pochybnosti ani o souvislosti v předmětu útoku. Těchto jednání, která pokaždé naplnila skutkovou podstatu trestného činu úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1 tr. zákoníku [a pokaždé navíc i kvalifikovanou skutkovou podstatu podle § 211 odst. 5 písm. c) tr. zákoníku], se dopustil v blízké časové návaznosti (necelé dva týdny mezi prvním a druhým dílčím útokem a přibližně měsíc a půl mezi druhým a třetím dílčím útokem), takže byly bezesbytku dány i podmínky časové souvislosti a naplnění skutkové podstaty téhož trestného činu.

23. Soud prvního stupně se úvahami o povaze jednání obviněného vykazujícího znaky pokračujícího trestného činu vůbec nezabýval, nýbrž nejprve uvedl, že „[o]bžalovaný tak svým jednáním po objektivní i subjektivní stránce naplnil zákonné znaky skutkové podstaty přečinu úvěrového podvodu dle § 211 odst. 1 trestního zákoníku a zločinu úvěrového podvodu dle § 211 odst. 1, odst. 5 písm. c) trestního zákoníku ukončený ve stadiu pokusu dle § 21 odst. 1 trestního zákoníku“, a poté s poukazem na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 12. 2016, sp. zn. [5 Tdo 1414/2016](#), konstatoval, že „[t]akový skutek je tak nutné posoudit jako přečin úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1 tr. zákoníku dílem dokonaný a dílem ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 a příslušné kvalifikované skutkové podstaty tohoto trestného činu, nikoli jen jako pokus přečinu úvěrového podvodu podle § 21 odst. 1 a § 211 odst. 1 tr. zákoníku a některé jeho kvalifikované skutkové podstaty.“ (viz bod 15. rozsudku soudu prvního stupně).

24. Soud druhého stupně se sice možností posouzení jednání obviněného jako jednoho trestného činu v reakci na stanovisko státního zástupce Krajského státního zastupitelství v Hradci Králové vyjádřené v rámci veřejného zasedání o odvolání obviněného zabýval, s oporou o citované usnesení Nejvyššího soudu však výše uvedenému názoru soudu prvního stupně toliko stručně přisvědčil.

25. S právní kvalifikací jednání obviněného dovozenou soudy nižších stupňů se nicméně ztotožnit nelze. K tomu je v první řadě zapotřebí zdůraznit, že z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 12. 2016, sp. zn. [5 Tdo 1414/2016](#), neplynou právní závěry tak, jak je aplikovaly soudy nižších stupňů. Soud prvního stupně sice s poukazem na dané usnesení v odůvodnění svého rozhodnutí konstatoval, že skutek obviněného nutno posoudit jako „přečin úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1 tr. zákoníku dílem dokonaný a dílem ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku a příslušné kvalifikované skutkové podstaty tohoto trestného činu“ (což by odpovídalo právnímu názoru

vyjádřenému v daném rozhodnutí Nejvyššího soudu), právní hodnocení skutku uvedené ve výroku (a ostatně ani v jiné části odůvodnění) jeho rozsudku však tomu neodpovídá (viz zejména bod 1. a 26. tohoto usnesení).

26. Z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 12. 2016, sp. zn. [5 Tdo 1414/2016](#), lze připomenout, že předmětem souvisejících úvah Nejvyššího soudu (resp. jeho senátu č. 5) bylo jednání obviněných, jehož se měla dovolatelka v té věci účastnit formou pomoci (šlo o neúspěšný pokus podvodného vylákání překlenovacího úvěru ve výši 200 000 Kč). V citovaném rozhodnutí však senát č. 5 nedospěl k závěru, že by jednání obviněných bylo třeba posoudit jako dva trestné činy, tedy přečin úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1 tr. zákoníku a přečin úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1, 4 tr. zákoníku spáchaný ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku, jak to v nyní projednávané věci vyložily soudy nižších stupňů. Senát č. 5 v bodě 42. svého usnesení pouze jako obiter dictum vyjádřil názor (který vzhledem k absenci dovolání nejvyššího státního zástupce v neprospěch obviněných nemohl v dané věci aplikovat), že „... v okamžiku, kdy hlavní pachatelky J. V. a K. M. předložily prostřednictvím obviněné M. C. dovolatelce M. R. v její kanceláři předem vyplněné a podepsané listiny (včetně zfalšovaného potvrzení o zaměstnání a výši příjmu) s úmyslem dosáhnout uzavření úvěrové smlouvy, tj. v rámci sjednávání úvěrové smlouvy uvedly nepravdivé údaje, byl trestný čin úvěrového podvodu dokonán, avšak toliko ve vztahu k základní skutkové podstatě podle odstavce 1. V tomto případě nedošlo k uzavření úvěrové smlouvy a následnému vyplacení úvěrových prostředků a obchodní společnosti R. stavební spořitelna, a. s., tak nevznikla škoda, proto ve vztahu ke kvalifikované skutkové podstatě uvedené v odst. 4 dospělo jednání hlavních pachatelů pouze do stadia pokusu. S ohledem na výše uvedené je proto zřejmé, že soudy obou stupňů nesprávně kvalifikovaly jednání obviněných J. V. a K. M. jako pokus přečinu úvěrového podvodu podle § 21 odst. 1 a § 211 odst. 1, 4 tr. zákoníku (...), namísto správné kvalifikace tohoto jednání jako přečinu úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1 tr. zákoníku dílem dokonáného a dílem ve stadiu pokusu podle § 211 odst. 1, 4 tr. zákoníku“.

27. Velký senát trestního kolegia Nejvyššího soudu se však i s ohledem na dosavadní (převládající) teoretická a judikaturní východiska českého trestního práva hmotného stran právního hodnocení obdobných jednání s takovým právním názorem nemohl ztotožnit, k čemuž uvádí následující.

28. Trestný čin úvěrového podvodu vymezený v § 211 odst. 1 tr. zákoníku je tzv. předčasně dokonaným trestným činem, jelikož u něj de iure dochází ke kriminalizaci jednání, které je svou povahou de facto pokusem trestného činu. Tento trestný čin je dokonán již tím, že jeho pachatel při sjednávání úvěrové smlouvy nebo při čerpání úvěru uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí. V daném případě tak nemusí dojít k samotnému získání nebo čerpání úvěru na základě takového podvodného jednání, jelikož pro naplnění znaků této základní skutkové podstaty postačí již uvedení nepravdivých či hrubě zkreslených údajů, popř. zamlčení údajů podstatných. Zákonodárce u trestného činu úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1 tr. zákoníku tudíž kriminalizuje ne toliko vyvolání majetkových poruch, ale již předpolí takové poruchy, tedy i činy poruchami hrozící (viz např. KRATOCHVÍL, V. a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 344; srov. přiměřeně též nález Ústavního soudu ze dne 17. 4. 2009, sp. zn. [III. ÚS 1748/08](#), publikovaný pod č. 88 v sešitu 53 Sb. n. a usn. ÚS).

29. U předčasně dokonaných trestných činů majetkové povahy pak může často docházet k neúspěšným pokusům o získání finančních prostředků, v případě úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1 tr. zákoníku typicky při zamítnutí žádosti o poskytnutí úvěru dosahujícího výše škody vymezené v některé kvalifikované skutkové podstatě trestného činu úvěrového podvodu [viz § 211 odst. 4, odst. 5 písm. c), odst. 6 písm. a) tr. zákoníku]. Takovým jednáním tedy dochází k naplnění všech znaků základní skutkové podstaty stanovené v § 211 odst. 1 tr. zákoníku, resp. k dokonání trestného činu úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1 tr. zákoníku, nikoliv však k naplnění všech znaků některé z kvalifikovaných skutkových podstat, ve vztahu k nimž se pachatel dopustí pouze

pokusu trestného činu. Vzhledem ke skutečnosti, že základní a kvalifikovanou skutkovou podstatu je třeba považovat za jeden celek (kvalifikovaná skutková podstata vždy vyžaduje i naplnění znaků základní skutkové podstaty příslušného trestného činu, neboť je vlastně spojením základní skutkové podstaty a okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby), nutno takové neúspěšné pokusy podvodného získání úvěru posuzovat jako jeden trestný čin, a to „pouze“ jako pokus trestného činu úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1, odst. 4 nebo odst. 5 písm. c) nebo odst. 6 písm. a) tr. zákoníku.

30. Rovněž z komentářové literatury plyne, že „[j]estliže např. pachatel naplnil znaky základní skutkové podstaty podle § 211 odst. 1 nebo 2, ale jeho úmysl směřoval ke způsobení škody velkého rozsahu, což se mu však nepodařilo realizovat, jde o pokus trestného činu úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1 či 2, odst. 6 písm. a). ... Takzvaná kvalifikovaná skutková podstata, která je souhrnem znaků základní skutkové podstaty a znaků podmiňujících použití vyšší trestní sazby, byla totiž již v některých svých znacích realizována, tj. ve znacích naplňujících základní skutkovou podstatu“ (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník: komentář. II. díl. § 140–421. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2113–2114).

31. Obdobné závěry byly vyjádřeny v judikatuře ve vztahu k trestnému činu loupeže (který je svou povahou rovněž trestným činem předčasně dokonáným, jelikož k jeho dokonání není zapotřebí, aby se pachatel násilně vymáhané cizí věci skutečně zmocnil), z níž plyne, že „základní i kvalifikovanou skutkovou podstatu trestného činu je třeba považovat za jeden celek. Pro dokonání takového trestného činu nestačí naplnit znaky základní skutkové podstaty, ale je třeba, aby pachatel naplnil znaky tzv. kvalifikované skutkové podstaty trestného činu. Jestliže úmysl pachatele směřoval k naplnění základní i kvalifikované skutkové podstaty trestného činu, tj. v daném případě zmocnit se loupeží částky převyšující 20 000 Kčs (nyní 500 000 Kč), je jeho čin dokonán jen tehdy, podařilo-li se mu uskutečnit tento záměr. Jestliže se této větší částky peněz nezmocnil, a nezpůsobil tak značnou škodu, není jeho trestný čin dokonán, ačkoliv naplnil všechny znaky základní skutkové podstaty. Jeho skutek je jen pokusem trestného činu loupeže podle § 8 odst. 1, § 234 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák.“ (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 4. 1979, sp. zn. [11 To 17/79](#), publikované pod č. 2/1980 Sb. rozh. tr.).

32. Uvedené judikaturní závěry aprobovala i současná doktrína. K tomu lze poukázat na komentář k ustanovení o trestném činu loupeže, který k případům, kdy pachatel zamýšlí zmocnit se věci v hodnotě dosahující nebo převyšující částku 500 000 Kč [tj. má v úmyslu způsobit trestným činem loupeže značnou škodu ve smyslu § 173 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku], tento úmysl se mu však uskutečnit nepodaří, uvádí, že „kvalifikovaná skutková podstata trestného činu, tj. znaky základní skutkové podstaty i znaky okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby tvoří jeden celek. Pro dokonání takového kvalifikovaného trestného činu se proto vyžaduje, aby byly naplněny všechny tyto znaky, tedy jak znaky základní skutkové podstaty, tak i znaky podmiňující použití vyšší trestní sazby, které přistupují ke znakům základní skutkové podstaty. V uvedených případech jde tedy jen o pokus loupeže podle § 21 odst. 1, § 173 odst. 1, 2 písm. c)“ (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník: komentář. II. díl. § 140–421. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1732).

33. V obecnosti pak přichází v úvahu i právní kvalifikace skutku jako trestného činu dílem dokonáného a dílem nedokonáného ve stadiu pokusu, a to právě v souvislosti s pokračováním v trestném činu, pokud pachatelem způsobená škoda sama dosahuje výše škody uvedené v kvalifikované skutkové podstatě, avšak ani spolu se škodou, kterou pachatel zamýšlí způsobit, nedosáhne výše škody odpovídající vyšší kvalifikované skutkové podstatě.

34. K tomu lze přiměřeně poukázat na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 1995, sp. zn. [Tzn 17/95](#) (publikovaný pod č. 15/1996 Sb. rozh. tr.), v němž byl řešen případ pokračujícího trestného činu loupeže spáchaného několika útoky, z nichž jedním se pachateli nepodařilo zmocnit se cizí věci.

Nejvyšší soud se zde zabýval vícero v úvahu přicházejícími variantami, přičemž dospěl k závěru, že „[v] případě, kdy škoda již způsobená ani spolu se škodou, kterou pachatel zamýšlel způsobit, nedosáhne výše značné škody, jde o dokonáný trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. V případě, kdy škoda již způsobená teprve spolu se škodou, kterou pachatel zamýšlí způsobit, dosáhne výše značné škody, jde o pokus trestného činu loupeže podle § 8 odst. 1, § 234 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. V případě, kdy již způsobená škoda sama dosahuje výše značné škody a ani spolu se škodou, kterou pachatel zamýšlí způsobit, nedosáhne výše škody velkého rozsahu, jde o trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. dílem dokonáný, dílem nedokonáný ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák., a to i za okolností, že pachatel útokem, který se mu nepodařilo dokončit, chtěl získat věc, jejíž hodnota nedosahovala sama o sobě výše značné škody“ (srov. též ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník: komentář. II. díl. § 140–421. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1732).

35. Se zřetelem k těmto východiskům tak nutno konstatovat, že v případě nyní souzeného jednání se o situaci, kdy lze skutek posoudit jako (pokračující) trestný čin dílem dokonáný a dílem nedokonáný ve stadiu pokusu, nejedná. Obviněnému se totiž ani v jednom z dílčích útoků nepodařilo získat úvěr, a způsobit tím daným společnostem škodu.

36. V nyní projednávané věci lze naproti tomu aplikovat závěry vyjádřené ve výše zmiňovaném usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 4. 1979, sp. zn. [11 To 17/79](#). Na jednu stranu totiž bylo soudy nižších stupňů zjištěno, že obviněný měl v úmyslu získat úvěr ve výši nejméně 500 000 Kč (a to jak v případě každého dílčího útoku, tak i v jejich souhrnu), jež však ani v souhrnu nedosáhl výše 5 000 000 Kč, tedy škody velkého rozsahu. Na druhou stranu obviněný ani jedním dílčím útokem pokračujícího trestného činu úvěrového podvodu značnou škodu nezpůsobil, resp. nezpůsobil žádnou škodu. Jeho trestný čin (zločin) tudíž nebyl ve kvalifikované skutkové podstatě podle § 211 odst. 5 písm. c) tr. zákoníku dokonán, ačkoliv došlo k naplnění všech znaků základní skutkové podstaty podle § 211 odst. 1 tr. zákoníku. Vzhledem ke skutečnosti (jak již bylo shora zdůrazněno), že základní a kvalifikovanou skutkovou podstatu trestného činu je třeba považovat za jeden celek, nelze tyto dvě skutkové podstaty, jejichž naplnění dospělo v posuzovaném případě do odlišného vývojového stadia, mechanicky oddělovat. Jednání obviněného popsané ve skutkové větě výroku rozsudku soudu prvního stupně tudíž podle názoru velkého senátu vykazuje znaky pokračujícího pokusu trestného činu úvěrového podvodu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku k § 211 odst. 1, odst. 5 písm. c) tr. zákoníku.

37. Pokud pak soudy nižších stupňů hodnotily jednání obviněného nesprávně jako dva samostatné trestné činy, tedy jednak jako dokonáný přečin úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1 tr. zákoníku a jednak jako zločin úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1, odst. 5 písm. c) tr. zákoníku ukončený ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku, nerespektovaly tím ani obecný trestněprávní princip zákazu dvojího přičítání, jehož ústavní oporu poskytuje článek 40 odst. 5 Listiny základních práv a svobod (viz WAGNEROVÁ, E., ŠIMÍČEK, V., LANGÁŠEK, T., POSPÍŠIL., I. a kol. Listina základních práv a svobod. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2012, s 822, a nález Ústavního soudu ze dne 28. 11. 2018, sp. zn. [II. ÚS 482/18](#), bod 57.), když obviněnému fakticky přičetly dvakrát totéž jednání naplňující základní skutkovou podstatu vyjádřenou v § 211 odst. 1 tr. zákoníku (poprvé u dokonáného přečinu a podruhé u pokusu zločinu). Jak navíc přiléhavě konstatuje dovolatel, z jejich rozhodnutí není ani patrné, která samostatně posuzovaná jednání měla naplnit dokonáný trestný čin a která měla dospět pouze do stadia pokusu.

38. S ohledem na výše rozvedené skutečnosti lze konstatovat, že usnesením odvolacího soudu došlo k zamítnutí odvolání obviněného, ačkoliv již v řízení před soudem prvního stupně došlo k nesprávnému právnímu posouzení (pokračujícího) skutku popsáného ve výroku jeho rozsudku. Nejvyšším státním zástupcem uplatněné dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), l) tr. ř. tudíž byly naplněny nejen po formální, nýbrž i materiální stránce.

39. Z rozvedených důvodů velký senát trestního kolegia Nejvyššího soudu podle § 265k odst. 1 tr. ř.

zrušil usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 17. 7. 2018, sp. zn. 11 To 191/2018. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. současně zrušil také další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. Krajskému soudu v Hradci Králové přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.